Paul Csavdari

Binele și răul fără Eden

Cum a fost furată teologia relației și înlocuită cu o dogmă filosofică

Toată teologia oficială pornește azi dintr-un punct fals: Edenul. Povestea aceea spune că omul a căzut, că s-a rupt ireversibil de Dumnezeu, că binele și răul au devenit categorii absolute. Nu mai există drum înapoi decât printr-o intervenție miraculoasă, „din afară".

Dar Geneza 1 spune altceva. Radical altceva. Omul este creat după chipul lui Dumnezeu, cu misiune morală, cu stăpânire, cu relație directă cu Creatorul. Fără ruptură. Fără intermediar. Fără serviciu religios care să „repare" ce nu era stricat.

Ce s-a întâmplat?

Între Geneza 1 și Geneza 5 avem o cusătură. Cineva a băgat o „paranteză" – povestea Edenului – și a schimbat fundamental sensul textului. A luat o teologie a relației vii și a transformat-o într-o dogmă a absolutului filosofic. Exact asta a făcut școala platonico-alexandrină cu orice a atins: a tradus în categorii abstracte, a pus etichete absolute, a ridicat ziduri logice în jurul unor idei vii.

Teologia relației– originalul

În Geneza 1 omul nu e „căzut". Nu e condamnat. Nu e separat de Dumnezeu. Are un chip divin și e chemat să trăiască în armonie cu acest chip. Sabatul e semnul acestei relații continue – nu e un „ritual" gol, ci o declarație publică: lumea asta are un Creator, și noi trăim în relație cu El.

Binele și răul, aici, nu sunt concepte abstracte. Ele se definesc în contextul relației: cum trăiești față de Dumnezeu, față de oameni, față de creație. Sunt dinamice. Azi poți greși și mâine poți repara. Există iertare. Există restaurare. Relația contează mai mult decât performanța morală perfectă.

Dogma absolutului – inserția

Geneza 2–3 schimbă totul. Brusc, binele și răul devin entități fixe. „Ai căzut”? E ireversibil. „Ai mâncat”? Ai pierdut tot. Nu mai există drum direct înapoi. Trebuie un sistem religios, trebuie o mediere. Trebuie să „repari” ceva ce Dumnezeu nu a spus niciodată că s-ar fi rupt.

Această schemă nu vine din Moise, nici din Avraam, nici din profeți. Vine din platonism. Filosofia absoluturilor. Binele „pur”. Răul „pur”. Idei abstracte, scoase din realitatea relației și puse pe un piedestal logic. Școala din Alexandria a știut să amestece aceste concepte cu textul ebraic, să dea totul într-o poveste care pare biblică, dar respiră aer de academie grecească.

De ce e esențială diferența

Dacă accepți Edenul, accepți că omul e condamnat din start. Orice moralitate devine doar un „pansament temporar” până la intervenția finală. Relația nu mai contează, doar statutul juridic.

Dacă accepți Geneza 1 ca text originar, accepți că omul are în el însuși, prin creație, capacitatea de a trăi binele. Relația nu e ruptă. Problema nu e natura omului, ci alegerea lui de a minți sau de a trăi în adevăr. Binele și răul devin chestiuni de fidelitate, nu de ontologie.

Binele și răul în Vechiul Testament – fără Eden

Când Enoh „a umblat cu Dumnezeu”, Scriptura nu spune că ar fi trecut printr-un proces de „restaurare” după o ruptură iremediabilă. Nu există nicio scenă a „reparării”. Relația era vie și directă, iar viața lui a fost o continuă ascultare morală. Asta e teologia relației: răul e o realitate prezentă, dar nu e un destin. Dimpotrivă, poți să alegi să rămâi în armonie cu chipul pe care îl porți.

Când Israel se întoarce de la idolatrie, Dumnezeu îi primește înapoi. Relația se poate reface. Nu există „cădere ireversibilă”.

Această perspectivă dinamică e complet incompatibilă cu absolutizarea binelui și răului din Eden.

De ce e periculoasă absolutizarea

Absolutizarea mută centrul de greutate din viața trăită într-un sistem abstract de concepte. Nu mai întrebi „cum e relația mea cu Dumnezeu și cu oamenii?” – întrebi „sunt în categoria binelui sau în cea a răului?”.

Asta duce inevitabil la religii care vând „traversarea” de la un absolut la altul. La sisteme care se

erijează în singurii posesori ai „mijlocului de trecere”. La putere, control, manipulare. Exact mecanismul prin care filosofia greacă și-a împletit firele cu teologia iudaică în Alexandria.

Înapoi la teologia relației

Moise nu predică un Dumnezeu care a întors spatele omului. Poruncile nu sunt ziduri, ci garduri vii care protejează relația. Interdicția chipului cioplit nu e pentru că Dumnezeu ar fi „de neatins”, ci pentru că chipul real este omul viu, purtător de moralitate.

Mesia, în această paradigmă, nu vine să repare o ruptură, ci să spulbere minciuna că ar fi existat o ruptură. Să trăiască chipul și să îi ajute pe alții să-l trăiască. Să reamintească faptul că împărăția lui Dumnezeu nu se dă celor „fără greșeală absolută”, ci celor care își păstrează relația vie cu Stăpânul.

Concluzia

Binele și răul, fără Eden, revin la locul lor: nu sunt entități metafizice, ci direcții de viață într-o relație existentă. Nu vine nimeni să-ți dea chipul lui Dumnezeu – îl ai deja. Nu vine nimeni să repare o punte prăbușită – puntea e acolo, chiar dacă ți-ai legat ochii singur. Singura întrebare este dacă vrei să umbli pe ea.

E timpul să lăsăm filosofia absoluturilor la locul ei – în academiile grecești – și să redescoperim teologia vie a relației. Acolo unde Sabatul e semn de Creator, unde omul e chip, și unde binele și răul se judecă din mersul vieții, nu din mituri.